

Handläggare
Marleine Daviell
Telefon: 08-50828656**Till**
Skärholmens stadsdelsnämnd
2025-04-24

Socialtjänstens tillhandahållande av insatser i samband med ikraftträdande av ny socialtjänstlag

Svar på remiss KS 2025/308

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Sammanfattning

Den 12 mars 2025 inkom en remiss från kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen meddelar att yttrandet ska vara dem tillhanda senast den 6 maj 2025. Förvaltningen ombeds att yttra sig kring socialtjänstens tillhandahållande av insatser i samband med ikraftträdande av ny socialtjänstlag.

I slutbetänkandet Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) föreslås en ny socialtjänstlag. I propositionen En förebyggande socialtjänstlag - för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89) föreslås att den nya socialtjänstlagen ska träda i kraft den 1 juli 2025. Beslut om en ny lag enligt prop. 2024/25:89 innebär förändringar för stadens socialtjänstverksamheter. En del förändringar kommer att ske på lång sikt och en del förändringar behöver ske när den nya lagen träder i kraft.

En av de större förändringarna som föreslås innebär att socialnämnden ges möjlighet att erbjuda insatser på två sätt, efter individuell behovsprövning och utan individuell behovsprövning. Huvudregeln i den nya socialtjänstlagen innebär att insatser ska ges med individuell behovsprövning och socialnämnden kan fatta beslut om insatser för en målgrupp som kan ges utan individuell behovsprövning. Social- och Äldrenämnden föreslår till Kommunfullmäktige att alla insatser som erbjudits som öppna

insatser, utan behovsprövning, fortsatt ska ges utan behovsprövning fram till 31 oktober 2026.

Ytterligare en förändring som föreslås i den nya lagen är utvidgning av dokumentationsskyldigheten, vilket innebär ett dokumentationskrav även för insatser utan individuell behovsprövning. Det finns två undantag från dokumentationsskyldigheten, personliga förhållanden vid rådgivning och uppgifter som kan röja den enskildes identitet vid insatser utan behovsprövning. Det senare kan socialnämnden fatta beslut om vid det fall särskilda skäl finns. Social- och Äldrenämnden föreslår till kommunfullmäktige att alla insatser utan behovsprövning på grund av särskilda skäl undantas från kravet om dokumentation vad gäller uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

I ärendet till kommunfullmäktige föreslås även beslut om uppdrag för att utreda vilka insatser som ska ges utan individuell behovsprövning över hela staden efter omställningsperioden samt utreda eventuella undantag från skyldigheten att dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes identitet vid genomförande av insatserna. Vidare föreslås genomförande av pilotprojekt i socialnämnden och stadsdelsnämnderna i syfte att pröva och utvärdera införande av nya insatser utan individuell behovsprövning. Återrapportering av uppdragen till kommunfullmäktige föreslås ske senast den 30 september 2026.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen och ser med fördel på en välplanerad och metodisk omställning där nya arbetssätt provas i mindre skala och i pilotform. Förvaltningen ser även att det är viktigt att grundligt utreda vilka insatser som ska ges utan individuell behovsprövning samt vilka som ska undantas dokumentationskrav i framtiden. Samtidigt är det nödvändigt att fortsatt kunna erbjuda de insatser som i dagsläget erbjuds utan behovsprövning efter den 1 juli 2025 för att inte förlora möjligheten att stödja hjälpsökande och motiverade invånare.

Förvaltningen uppmärksammar att det i bilagan för insatser (bilaga 3) saknas markering för insatser som erbjuds inom förvaltningen samt att en insats som förvaltningen erbjuder inte finns med alls.

Bakgrund

Den 12 mars 2025 inkom en remiss från kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen meddelar att yttrandet ska vara dem tillhanda senast den 6 maj 2025.

I slutbetänkandet Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) föreslås en ny socialtjänstlag. I propositionen En förebyggande socialtjänstlag - för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (prop. 2024/25:89) föreslås att den nya socialtjänstlagen ska träda i kraft den 1 juli 2025. Beslut om en ny lag enligt prop. 2024/25:89 innebär en del förändringar för stadens socialtjänstverksamheter. Socialförvaltningen och Äldreförvaltningen har mot bakgrund av detta lämnat ett förslag på tillhandahållande av insatser i samband med att ny socialtjänstlag träder i kraft.

Förvaltningen ombeds att yttra sig kring socialtjänstens tillhandahållande av insatser i samband med ikraftträdande av ny socialtjänstlag. Remissen har även skickats till Stadsledningskontoret samt samtliga stadsdelsnämnder.

Ärendet

Förändringar i och med ny socialtjänstlag

I förarbeten till den nya lagen föreslås flertalet förändringar i den nya socialtjänstlagen. En del förändringar kommer att ske på lång sikt och en del förändringar behöver ske när den nya lagen träder i kraft.

Insatser utan behovsprövning

En av de större förändringarna som föreslås innebär att socialtjänsten ges möjlighet att erbjuda insatser på två sätt, efter individuell behovsprövning och utan individuell behovsprövning. Insatser som ges utan individuell behovsprövning kan vara öppna för alla eller riktade mot specifika målgrupper eller viss problematik. Om socialtjänsten vill erbjuda en insats utan individuell behovsprövning kan socialnämnden välja att besluta att en viss insats ska tillhandahållas till en avgränsad målgrupp.

Insats som innebär en ekonomisk transaktion bör alltid föregås av en individuell behovsprövning. Insatser för ekonomiska behov ska därför inte ges utan behovsprövning.

Även följande insatser kräver en individuell behovsprövning:

1. kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson,
2. vård i familjehem,
3. vård i LVM-hem,
4. vård i särskilda ungdomshem,
5. vård av barn eller unga mellan 18 och 20 år i jourhem, stödboende, skyddat boende och andra hem för vård eller boende utöver sådana LVM-hem och särskilda ungdomshem som avses i 3 och 4,

6. bostad i ett boende för äldre personer eller för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 4 eller 11 §, och 7. vård i hem för viss annan heldygnsvård

Stadens socialtjänst tillhandahåller i dagsläget insatser utan individuell behovsprövning, så kallade öppna insatser. Till följd av proposition till ny socialtjänstlag behöver staden överväga på vilket sätt och i vilken omfattning stadens socialtjänst ska tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning i enlighet med den nya lagstiftningen. De föreslagna bestämmelserna i propositionen till ny socialtjänstlag innebär att det för varje insats i bilagan (bilaga 3) behöver fattas beslut om i vilken form insatsen ska tillhandahållas, det vill säga om insatsen ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Om ett beslut inte fattas gäller som huvudregel att insatserna ska ges efter individuell behovsprövning.

Dokumentationsskyldighet

Ytterligare en förändring som föreslås i förarbeten till den nya lagen är utvidgning av dokumentationsskyldigheten. Vid genomförande av alla insatser, även för de utan individuell behovsprövning, ska dokumentation genomföras som huvudregel. Två undantag från skyldigheten att dokumentera föreslås. Ett undantag gäller uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning och det andra undantaget avser uppgifter som kan röja den enskildes identitet vid en insats som ges utan individuell behovsprövning. Socialnämnden får, om det föreligger särskilda skäl, besluta om att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av insatser utan individuell behovsprövning.

Projekt Framtidens socialtjänst

Omställningsarbetet inför ny socialtjänstlag har pågått sedan 2024 inom stadens projekt Framtidens socialtjänst – Omställning till en långsiktigt hållbar socialtjänst. En inventering av de så kallade öppna insatser som ges idag har genomförts under 2024 och arbetet med att utreda i vilken form insatserna ska tillhandahållas framåt i enlighet med ny socialtjänstlag kommer att fortsätta under 2025.

I social- och äldrenämndens ärende till kommunfullmäktige föreslås beslut om att socialtjänsten inom socialnämnden och stadsdelsnämnderna under en omställningsperiod, från och med den 1 juli 2025 fram till och med den 31 oktober 2026, får tillhandahålla insatserna i bilagan (bilaga 3) i den form som de ges idag utan individuell behovsbedömning, samt att insatserna på grund av särskilda skäl undantas från kravet om dokumentation vad gäller uppgifter som kan röja den enskildes identitet.

Vidare föreslås att kommunfullmäktige ger socialnämnden, inom de ansvarsområden som anges i reglementet för socialnämnden KFS 2024:16, i uppdrag att utreda vilka insatser i bilagan till tjänsteutlåtandet som ska ges utan individuell behovsprövning över hela staden efter omställningsperioden samt utreda eventuella undantag från skyldigheten att dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes identitet vid genomförande av insatserna.

Därtill föreslås att kommunfullmäktige ger socialnämnden och stadsdelsnämnderna inom de ansvarsområden som anges i reglementet för socialnämnden, KFS 2024:16, och inom de ansvarsområden som anges i reglementet för stadsdelsnämnderna, KFS 2024:18, i uppdrag att tidigast från och med den 1 juli 2025 genomföra pilotprojekt i socialnämnden och stadsdelsnämnderna i syfte att pröva och utvärdera införande av nya insatser utan individuell behovsprövning innan eventuellt införande över hela staden, samt pröva och utvärdera om vissa insatser som idag ges med individuell behovsprövning är lämpliga att tillhandahållas utan individuell behovsprövning

Återrapportering av uppdragen till kommunfullmäktige föreslås ske senast den 30 september 2026.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ och familj inklusive fritid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen och ser med fördel på en välplanerad och metodisk omställning där nya arbetssätt provas i mindre skala och i pilotform. Förvaltningen ser även att det är nödvändigt att fortsatt kunna erbjuda de insatser som i dagsläget erbjuds utan individuell behovsprövning efter den 1 juli 2025. Detta för att inte förlora möjligheten att stödja hjälpsökande och motiverade invånare i väntan på utredning av vilka insatser som ska erbjudas. Vidare anser förvaltningen att det är positivt att frågan om vilka insatser som ska ges utan individuell behovsprövning samt vilka av dessa insatser som behöver undantas dokumentationskrav framöver utreds grundligt i syfte att säkerställa likställighet och insatser av god kvalitet.

Förvaltningen uppmärksammar att det i bilagan för insatser (bilaga 3) saknas markering för insatser som erbjuds inom förvaltningen.

Förvaltningen erbjuder Föräldraskap i Sverige, På rätt väg, Trygghetscirkel, Barn i föräldrars fokus och Hela barn.

Förvaltningen uppmärksammar även att insats SSPF individ (samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid) inte finns med alls i

insatsbilagan (bilaga 3). SSPF individ samordnas av SSPF-koordinator och är en nätverksbaserad insats på individnivå som erbjuds utan individuell behovsprövning. Den riktar sig till barn och unga (ingen lägre åldersgräns och upp till 18 år) och deras föräldrar där den unge/barnet är i risk för att utveckla ett kriminellt beteende. Fokus är att komma in tidigt med stöd och att samverka sker med skola, fritid och polis. I bilagan för insatser (bilaga 3) finns insats LOSAM (lokal samordnare mot rekrytering till kriminalitet), vilket kan liknas vid SSPF koordinator. Beskrivning för insatsen är dock inte helt samstämmig med arbetssätt och målgrupp som förvaltningen arbetar med inom SSPF. Förvaltningen ser även att det är att föredra att använda allmänt etablerade begrepp för insatser och modeller. SPFF är ett begrepp och en modell som används och är framtagna av statliga myndigheter (BRÅ, SKR, Polisen, Socialstyrelsen, MUCF och Skolverket).

För övrigt uppfattar förvaltningen att de insatser som beskrivits i insatsbilagan (bilaga 3) stämmer överens med det som tillhandahålls.

Jämställdhetsanalys

I förarbeten till den nya socialtjänstlagen föreslås att begreppet jämställdhet lyfts in i lagen. Med detta finns intentionen att stärka jämställdhet än mer. Förvaltningen ser att ärendets förslag säkerställer fortsatt stöd till kvinnor och män i tidigt skede utan behovsprövning under tiden som framtidens insatsutbud utreds. De nationella jämställdhetspolitiska målen innefattar att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Våld mot kvinnor är en viktig samhällsfråga som är högst aktuell att belysa och bekämpa för ett mer jämställt samhälle. Ur ett jämställdhetsperspektiv anser förvaltningen att det är väsentligt att ta hänsyn till målgruppen våldsutsatta i utredning av de insatser som ska erbjudas utan individuell behovsprövning samt vilka insatser som ska undantas dokumentationskrav.

Barnkonsekvensanalys

Omställning till ny socialtjänstlag berör barn i högsta grad. Med utgångspunkt i barnkonventionen artikel 3 om barnets bästa, artikel 6 om barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling och artikel 19 om barnets rätt till skydd ser förvaltningen att det är gynnsamt och förenligt med barnets bästa att säkerställa att barn, unga och deras föräldrar fortsatt kan erbjudas tidiga insatser för att förhindra och förebygga social problematik och utsatthet.

Lisa Kinnari
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Anna Hamlin
Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remissbrev KS 2025/308, SKHLM 2025/302–1
2. Tjänsteutlåtande KS 2025/308, SKHLM 2025/302–1.1
3. Bilaga- insatsbilaga KS 2025/308, SKHLM 2025/302–1.2

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lisa Kinnari, Stadsdelsdirektör	2025-03-26
Anna Hamlin, Avdelningschef	2025-03-26